

Markant ökning av sköldkörtelcancer i Västsverige

Forskningen har nu uppmärksammat att det skett en ökning av sjukdomen sköldkörtelcancer under 2000-talet. Ökningen märks i hela västvärlden, men i vårt land är den störst i Västra Götalandsregionen och framför allt bland kvinnor. Nu frågar man sig vad som kan vara orsaken.

– Vi har följt statistik och analyserat patientjournaler från Västra Götalandsregionen 2001-2014 och har mycket data kring hur tumörerna upptäckts. Därför kan vi också säga att ökningen inte enbart beror på att vi har bättre undersökningsmetoder, vilket har rapporterats från andra håll, berättar Per Bümbling, medicine doktor och forskare vid Sahlgrenska Akademin i Göteborg.

Det var några år in på 2000-talet som flera läkare, oberoende av varandra, märkte att det blev allt fler fall av sköldkörtelcancer. Oftast är annars knölar i sköldkörteln godartade och ett led i en strumasjukdom. Man beslöt därför att närmare undersöka frågan. I projektet samarbetar Per Bümbling med en grupp på sex-sju andra läkare i Västra Götalandsregionen. Nu har man kommit så långt och är så säker på sina resultat att det är dags att publicera dem i en internationell läkartidskrift.

Sköldkörtelcancer finns i fyra olika former. Absolut vanligast och också minst aggressiv är den papillära som, liksom den mindre vanliga follikulära, visat sig ha ökat nästan trefaldigt i Västra Götalandsregionen sedan 2001. Störst är ökningen bland kvinnor. Totalt i Sverige insjuknade 555 personer i någon form av sköldkörtelcancer 2014 jämfört med 280 personer 2001. I Västra Götalandsregionen, som har cirka en sjättedel av Sveriges befolkning, var motsvarande siffror 166 respektive 57 personer. Uppgiften för forskarna har varit att ta reda på om ökningen eventuellt går att hänföra till att man nu gör fler och noggrannare undersökningar, vilket innebär att ett fynd av sköldkörtelcancer kan vara ett bifynd av en undersökning eller ett ingrepp av annan anledning, s k incidentell upptäckt.

– Nu verkar det sannolikt att det alltså skett en reell ökning, framhåller Per. Det är en stor fördel att vi kliniker samråder med patologer och röntgenläkare om alla patienter med oklara tumörer i sköldkörteln.

Uppdatering om internationell forskning får man bland annat genom att bevista konferenser, senast i Florida där ATA, den amerikanska forskningsorganisationen för sköldkörtelsjukdomar, nu ändrat behandlingsrekommendationerna vid sköldkörtelcancer. De svenska behandlingsmetoderna påverkas av denna nya praxis. Man kommer nu att utföra mindre omfattande kirurgi än tidigare och till majoriteten av patienterna ge lägre doser radioaktivt jod som tilläggsbehandling. Operation innebär alltid viss risk för komplikationer samt också, när det gäller sköldkörtelcancer, att man livslångt måste tillföra sköldkörtelhormon i tablettform, så det är viktigt att inte överbehandla.

Men vad kan då ökningen av sköldkörtelcancer bero på och varför är den extra stor i Västsverige? De frågorna återstår ännu att besvara. Kan ökningen hänga samman med radioaktiv strålning? Ett känt faktum är att fallen av sköldkörtelcancer i närområdet kring Chernobyl ökade starkt efter katastrofen där, så strålning tycks ha betydelse. Men varför är då ökningen störst i Västra Götaland? Kan jodnivåerna spela roll? Eller kan det finnas andra orsaker?

Först när man lyckas besvara frågorna kan man försöka förebygga sjukdomen. Ett nytt forskningsprojekt väntar!

Text och foto : Lena Haldin